
Indledning

AF ANNA WILROTH, MORTEN BÜLOW
OG RIKKE JUEL MADSEN

Velkommen til dette åbne nummer af *Kvinder, Køn & Forskning*. Dette nummer byder på tre vidt forskellige forskningsartikler: om ligeløn og familiarbejdslivsproblematikker; moderskab i 1930'ernes velfærdskommission; og ligestillingsforståelser blandt etniske minoritetskvinder. Lige så vidt forskellige som disse artikler er, lige så forskellige emner tages op i debatsektionen – som dog har det tilfælles, at de alle på hver deres måde er kontroversielle. Teksterne handler om (diskurser om) menneskehandel, kønnede konsekvenser for prioriteringer i sundhedssektoren og fortolkninger af Karen Barads tænkning.

Trine P. Larsens artikel “Køns betydning for lokalaftaler om ligeløn og familiearbejdsliv” tager afsæt i en kvantitativ undersøgelse med tillidsrepræsentanter på LO-området. Artiklen belyser, i hvilken grad tiltag om ligeløn mellem kønnene og familiearbejdslivsbalancer som fx flekstidsordninger, fuld løn under fædreorlov og børns sygdom drøftes og forhandles på kvinde-

og mandsdominerede arbejdspladser. Artiklen viser, at familie-arbejdslivsbalancer ofte står øverst på virksomhedernes dagsorden, mens ligeløn sjældent optager parterne lokalt. Det er især på arbejdspladser med lige mange mænd og kvinder, at emnerne drøftes, forhandles og udmunder i konkrete aftaler – og i modsætning til stereotype forventninger er det på den type arbejdspladser ofte en mandlig tillidsrepræsentant, der tager initiativet.

I artiklen “Monopol på Ligestilling?” præsenterer Helene Pristed Nielsen en analyse af et originalt materiale, nemlig interview med kvinder, der er aktive i forskellige foreninger for etniske minoritetskvinder. Ligestilling i Danmark var på dagsordenen i interviewene, og Pristed Nielsen pointerer, at disse kvinder har stærke meninger om og erfaringer med ligestillingsspørgsmål, hvorfor det er både paradoksalt og problematisk at de ofte diskursivt markeres som udenforstående i forhold til en dansk ligestillingspraksis. Tværtimod bidrager disse kvinder med reflekteret kritik af den dominerende diskurs om Danmark som et land, hvor ligestilling er en realitet, ligesom de også påpeger, at andre former for ligestilling end kønsligestilling kan være mindst lige så vigtige at se på.

Nina Liv Brøndum præsenterer i artiklen “Det gode moderskab – et biopolitisk perspektiv på dansk moderskabspolitik i 1930’erne” en historisk analyse af, hvordan mellemkrigstidens Befolkningskommission italesatte og værdisatte specifikke former for moderskab. Velfærdsstatens første socialpolitiske indsats overfor moderskabet blev formuleret netop i denne kommission, som kom med en lang række forslag til initiativer og foranstaltninger, som skulle forbedre befolkningsudviklingen gennem regulering af moderskaber. Analysen af Befolkningskommissionens debatter og forslag illustrerer både de idealer og forhandlinger, velfærdsstatens interesse i moderskaber baserer sig på, samt hvordan velfærdsstaten i stigende grad forsøgte at regulere befolkning

gen gennem videnskabeliggørelse og institutionalisering af kønnede forventninger til ‘den gode moder’ – hvor særligt specifikke forestillinger om ‘sunde’ og ‘traditionelle’ moderskaber blev vægtet.

I debatsektionen lægger vi ud med et indlæg af Matz Hammarström: “(Mis)understanding Intra-active Entanglement – Comments on René Rosfort’s Criticism of Karen Barad’s Agential Realism”, hvori forfatteren tager fat i Feminist Materialist-nummeret af *Kvinder, Køn & Forskning* (2012/1-2), nærmere bestemt René Rosforts artikel “Different Kinds of Matter(s)”. Hvor de fleste af forfatterne i det nummer af *Kvinder, Køn & Forskning* argumenterede for frugtbarheden af Karen Barads tænkning, forholdt René Rosfort sig skeptisk og kritiserede hende for at have utilstrækkelige begreber om subjektivitet, krop og etik, og for den måde hun sammensmelter etik, ontologi og epistemologi. Denne kritik bygger dog på en grov fejllæsning af Barad, argumenter Hammarström for. Han påpeger, at Rosfort misforstår helt centrale dele af Barads tænkning og argumenterer for, at Rosforts fejllæsning bunder i hans manglende forståelse af Barads begreb om ‘intra-active entanglement’, som er så central for Barads Agential Realism.

I det andet debatindlæg “‘Ofre, skurke og frelsere’: Danske fortællinger om køn, race og menneskehandel” diskuterer Christian Groes-Green, hvad mediers historier om handel med kvinder siger om den danske selvforståelse. Ved at sammenligne diskursen om den hvide slavehandel i årene fra 1870 til 1925 med diskursen om menneskehandel i nyere tid sætter Groes-Green fokus på, hvordan ‘de fremmede’, i begge perioder, konstrueres som enten skurke eller ofre, mens europæere, i dette tilfælde danskerne, konstrueres som frelsere. Forfatterens pointe er, at sådanne fortællinger om skurke og ofre skygger for de mere strukturelle aspekter af menneskehandel og sexarbejde-migration.

I det sidste debatindlæg “Døde mænd

og syge kvinder. Køn, alder og ulighed i sundhed” lægger Anne Leonora Blaakilde op til debat om kønnede konsekvenser for prioritering i sundhedssektoren. I den vestlige verden dør mænd gennemsnitligt tidligere end kvinder, mens kvinder har langt flere sygdomme i alderdommen. Blaakilde argumenterer for, at på trods af en generel interesse for at udligne forskelle i sundhedsstatus mellem forskellige befolkningsgrupper har sundhedsforskning, sundhedspolitik og sundhedsformidling i Danmark i de senere år etableret et fokus på køn, der underbygger og skaber uligheder i forhold til både køn, sundhed og alder. Artiklen peger på, hvordan fokus især har været rettet mod mænds sundhed, og ikke mod kvinders – og navnlig ikke ældre kvinder.

Signe Arnfred vandt dette års Kraka-pris for værket *Sexuality and Gender Politics in Mozambique. Rethinking Gender in Africa*. Traditionen tro bringer vi sidst i nummeret prisbestyrelsens begrundelse og indstilling samt Signe Arnfreds takketale, der rummer en personlig fortælling om hendes vej ind i kønsforskningen i 1970'erne og en teoretisk pointe om, hvorfor det postkoloniale blik er så vigtigt.

Fotografierne i denne udgave af *Kvinder, Køn & Forskning* er taget af den danske fotograf Lærke Posselt og indgår i en værkse-

rie fra 2012 med titlen ‘Beautiful Child’. I billedserien har hun fulgt en række små piger og deres mødre under og op til deres deltagelse i en række skønhedskonkurrencer for børn i USA. Posselt arbejder i feltet mellem kunstfotografi, journalistik og dokumentarisme, og i ‘Beautiful Child’ afsøger hun, hvordan feminine identitetsmærker og skønhedsidealers tilskyndes hos helt små piger. Hendes værker kan ses som en visuel kommentar til aktuelle kønsnormer og som et afsæt for at reflektere over køn i relation til emner som barndom, moderskab, seksualitet og sundhed.

Dette nummer af *Kvinder, Køn & Forskning* er det sidste åbne nummer i en periode. Redaktionen har besluttet, at tidsskriftet i stedet for de åbne numre vil åbne for muligheden for at bringe artikler uden for tema i hvert nummer. Artikler om køn, der ikke lige umiddelbart falder temamæssigt ind under et Call for Paper, er altså stadig meget velkomne, og redaktionen modtager dem gerne når som helst. På den måde håber redaktionen, at *Kvinder, Køn & Forsknings* profil bliver skærpet, samtidig med at tidsskriftet afspejler den mangfoldighed, som dette nummer er et levende eksempel på eksisterer inden for kønsforskningen.

God læselyst!